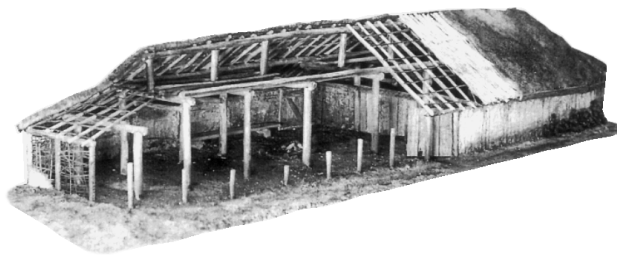


Vi i Vänge

– en hembygdsbok



utgiven av
Vänge Hembygdsförening

Ansvarig utgivare:
Vänge Hembygdsförening

Copyright:
Vänge Hembygdsförening

Layout:
TeXNaT, Anders Källström, Vänge 2007

Tryck:
Wikströms Tryckeri, Uppsala 2007

Upplaga:
500 ex

ISBN 978-91-633-0369-2

Innehåll

Geologi, arkeologi och byar	1
Om landhöjningen	2
Berggrunden i Vänge socken	5
Lösa jordlager i Vänge	14
Runstenstur i Vänge	19
De äldsta kartorna över Vänge och Hagunda	25
Två tusenåriga bosättningar	29
Vänge i äldre tid	35
Vänges byar	44
Djur och natur	51
Om fågellivet i Vänge socken	52
Svampar i Vänge	61
Fiby urskog	67
Vänges vatten – ett stycke landskapshistoria	73
Näringsliv och bebyggelse	79
Ekeby by från forntid till nutid	80
Kvarnbergs kvarn	96
Industri och hantverk i Vänge	100
Thenna fabrique, som Gustafsberg kallas	108
Fajansfiske i Bredsjön	129
Väderkvarnen i Ekeby	134
Lantbruk i Vänge och Läby socknar 1842	139
Vänge omkring 1950	142
Norra Hagunda	154
Människor, miljöer	165
Soldater och soldattorp i Vänge socken	166
Dragoner i Vänge och Läby socknar under 1800-talet	174
Trefaldighetskällan	178
Hjort Anders i Vänge - ett minne utan musik	182
Carl Edward Casparsson och Vänge	188

”Blomsterkungen” Hellman	194
Samtal med Linnea	196
Knut Löfstrand, en bygdefotograf	201
Minnen kring min skolväg	204
Anders Eriksson berättar	212
Brunna gård: två människoöden	222
Visa till sommaren	230
Kyrka, skola och föreningsliv	231
Vänge kyrka och prästgård under 1600-talet	232
En trädgårds uppgång och fall	243
Målningarna i Vänge kyrka	253
Skolan i Vänge - en gammal historia	262
Hembygdsrörelsen	270
Hembygdsföreningens 50-årsjubileum	278
Vänge missionsförsamling och missionshus	281
Vänge-Läby och Norra Hagunda Rödakorskretsar	289
Hagunda IF	292
Glimtar ur Vängekörens historia	305
IOGT-logen 4949 Vänge	308
Vänge Kyrkliga Syförening - 110 år	316
Friluftsförbundet i Vänge/Brunna	320
Övrigt	327
En kvällsvandring i markerna	328
Vängeduken	331
Staffansgång i Vänge socken	333
Julbockstraditioner	339
Stina Rosenlund beskriver Vänge 1912-1914	344
Hembygden och överheten	349
Festplatser i Vänge som jag minns dem.	353
Hembygdsbokens medarbetare	357
Källor och litteratur	359
Personregister	366

Förord

I många år har det förts en diskussion om behovet av en hembygdsbok för Vänge. Krister Hellsing, som år 1990 startade hembygdsföreningens årsskrift *Vi i Vänge*, ivrade för detta. Det var en stor förlust för hembygdsföreningen när denne entusiast gick bort i mars 2000. Men redaktionskommittén för årsskriften höll tanken vid liv. Och nu föreligger alltså resultatet av deras möda!

Det fanns ett grundmaterial i de artiklar som under 17 år publicerats i *Vi i Vänge*. Kommittén har arbetat utifrån detta material, men även producerat nya artiklar. Så småningom utkristalliserades ett antal huvudområden: socknens geologi och fysiska utformning, djur och natur, historia, näringsliv och bebyggelse, byar och gårdar, människor och miljöer i form av kyrka, skola och föreningsliv, men också annat som kunde vara av intresse.

Redaktionskommittén har gjort ett ovärderligt arbete under många år – med årsskriften och med denna hembygdsbok. Här får vi glimtar av Vänges flertusenåriga historia, alltifrån socknens uppstigande ur havet fram till nutid. Hembygdsföreningens styrelse vill framföra ett mycket stort tack till kommitténs medlemmar – Mats Jansson, Anders Källström, Tore Littmarck och Sven Lundkvist – för deras frivilliga, oavlönade och hängivna arbete!

Ett stort arbete har lagts ner på att hitta illustrationer – foton, teckningar, kartor. . . Många personer har ställt foton och andra bilder till förfogande. Eftersom fotografernas/upphovsmännens namn ofta är okända har de i flera fall inte kunnat anges. Till alla de som bidragit, både kända och okända, framför vi ett stort tack. Ingen nämnd alltså, men ingen heller glömd!

Vi vill också tacka stiftsstyrelsen för ett finansiellt stöd. Stödet har bidragit till att vi vågat oss på det ekonomiska äventyr som tryckningen av en så här omfattande bok innebär för en liten förening.

Boken vill spegla Vänge sockens människor och miljöer, i rummet och över tiden. Följ Helmer Falks vandring till småskolan i mitten på 30-talet. Upptäck att Gustavsbergs fabriker har sitt ursprung i Fiby. Läs om soldater och dragoner, om Hagunda IF, IOGT och Friluftsförbundet, om Staffansgång och festplatser, om bygdefotografen Knut Löfstrand . . . och mycket mer. Vi hoppas du skall ha många goda läsestunder!

Vänge i mars 2007

Sven-G Hultman

Vänge Hembygdsförening
v. ordf.